

Tribunes

Política científica

Florence Pauly

The gender @ yellowwindow team

La igualtat en la recerca

23 DE MARÇ DE 2010

Des del Tractat de Roma, la Unió Europea ha advocat per la igualtat de gènere com una de les seves polítiques principals. Els resultats han estat incomplets en tots els camps, tot i que en el de la recerca han estat decebedors, segons l'anàlisi dels Programes Marc anteriors (5PM i 6PM). Les dones romanen poc representades i la qüestió de gènere no es tracta en molts projectes de recerca.

En vista d'aquests resultats tan poc satisfactoris, la Comissió Europea ha decidit canviar de tàctica al Setè Programa Marc (7PM), l'eina principal de la Unió Europea per finançar la recerca del continent fins a l'any 2013. Els principis que inspiren el nou enfocament es consagra en una estratègia de doble via. D'una banda, promou el paper de la dona en la ciència, la qual cosa significa adaptar els procediments de contractació, les condicions laborals i els sistemes administratius; per una altra banda, sosté que tractar les realitats masculina i femenina com a part integral de la recerca assegura els nivells més elevats de qualitat científica.

Igualtat significa bona ciència

El gènere de la persona és reconegut com una variable essencial en la recerca

Això últim implica que el gènere de la persona és reconegut com una variable essencial en la recerca. Si aspectes rellevants en aquest sentit són ignorats o tractats incorrectament, els resultats seran parcials o esbiaixats.

Per exemple, si es considera un grup poblacional per ser analitzat científicament, s'haurien d'utilitzar paraules "lliures de gènere", com ara 'gent' o 'pacients'. Per una altra banda, pensant en una correcta selecció de la mostra a estudiar, s'haurien de tenir en compte les diferències entre homes i dones. Aquest mètode millora la validesa de la recerca en si mateixa, ja que els resultats es basen en mostres representatives.

Hi ha encara una altra possible i millor utilitat: l'aplicació d'aquesta estratègia permet arribar a un grup més gran d'usuaris finals. Un exemple: fins fa poc (1993 als Estats Units), els medicaments es testaven en homes i els resultats es generalitzaven a les dones. Com a resultat, durant molt de temps, les dones de certa edat es van sentir

és que les reaccions adverses als medicaments són dues vegades més elevades en dones que en homes.

Acostament pràctic

Amb l'objectiu d'implementar aquests principis, el 7PM ha abandonat els Plans d'Acció de Gènere obligatoris i ha optat per proporcionar una guia pràctica de com integrar la qüestió del gènere en els projectes. La iniciativa, sota el nom de *Gender in Research - Toolkit and Training*, va néixer la primavera del 2009 i impartirà cursos fins al setembre del 2010. Un d'aquests *workshop* es va dur a terme recentment al Centre de Regulació Genòmica de Barcelona (CRG).

L'acció ofereix gratuïtament l'oportunitat de familiaritzar-se amb eines pràctiques per integrar aspectes de gènere en la recerca en el marc del 7PM. Els cursos, d'un dia, s'estan impartint per tot Europa, organitzats en col·laboració amb entitats locals. Els cursos s'orienten a professionals (investigadors i caps de grup), involucrats en la recerca europea.

La iniciativa resumeix els conceptes teòrics i presenta eines per a la implementació d'un disseny conscienciat d'un projecte de recerca. També discuteix exemples pràctics basats en projectes dels programes previs en nou camps de la recerca: salut; alimentació, agricultura i biotecnologia; nanociències materials i noves tecnologies de producció; energia; medi ambient; transport; ciències socioeconòmiques i humanitats; ciència en societat i activitats específiques de cooperació internacional.

Interès i resistència

L'acció sembla haver aconseguit un bon impuls i la participació als cursos s'incrementa, fins al punt d'excedir la capacitat de la iniciativa. Això sembla indicar que la comunitat científica europea vol aprendre sobre la dimensió de gènere en la recerca i els seus usos com a variable analítica rellevant. Tanmateix, demanar la participació igual d'homes i dones demanda inevitablement redistribucions i reconeixements, i fins i tot les teories de gènere més bàsiques poden entrar en conflicte amb conviccions i valors. Als cursos s'hi pren aquesta qüestió amb calma, per transformar-la en una experiència positiva i, amb sort, transformadora.

Es pot aconseguir molt en un sol dia, i s'espera que aquest projecte contribueixi a l'avenç en aquest camp. El que està en joc ens concerneix a tots: no només necessitem una ciència de qualitat, rellevant i d'utilitat, sinó també una ciència sòlida, sense biaixos i representativa per igual dels interessos d'homes i dones, especialment en aquests temps de polítiques basades en l'evidència.